

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet

Hornyák Nikoletta

A költségvetési túlterheltség és az államadósság

A dolgozat fő célja a költségvetési hiány és az államadósság keletkezésének, gazdasági következményeinek és csökkentésük lehetőségeinek átfogó bemutatása volt. A vizsgálatok rámutattak hogy az adósságállomány növekedés és a költségvetési hiány állandósulása nem csupán pénzügyi, hanem strukturális és társadalmi probléma is. Fenntarthatóságuk csak komplex gazdaságpolitikai intézkedéssel érhető el. A fiskális kiadások évről-évre történő növekedését már évtizedek óta megfigyelhetjük, ha a kormányzat a rövid távú költségeket visszaszorítaná, a hiány már csökkenő tendenciát tudna mutatni, hosszú távon pedig az államadósság mértéke is. A kiadás csökkentés nem minden szektor esetén kivitelezhető. Az oktatás, egészségügy és a kutatás-fejlesztés területén történő állami beruházások hosszú távon a versenyképesség növekedését eredményezik. Ide kell sorolnunk még az egyes állami szektorok fejlesztésére szánt kiadásokat is, amik növelik a hatékonyságot, mint például a digitalizáció támogatása a közigazgatásban. Az Európai Unió ennek keretében vezette be a Stabilitási és Növekedési Paktumot, ám az egyes országokban, köztük hazánkban is szükséges lenne az intézményi kontroll szerepének megerősítése. Az utóbbi évek pedig rámutattak arra, hogy a szabályrendszer rugalmas alkalmazására van szükség, mint például a COVID-19 járvány idején. A fiskális politikát tovább boncolgatván bevételnövelés is csökkentené a fennálló hiányt, melyet az adórendszer reformálásával lehetne elérni. Az adóalap bővítés, adóelkerülési és adócsalás elleni küzdelemre fordított kiadás hosszabb távon megtérülne az állami költségvetésben. Az adósság fenntarthatóságának kulcsa a növekedés és a kamatlábak közötti arány javítása. Ez okból kifolyóan ösztönözni kell a kormányznak a beruházásokat, az innovációt és a termelékenységek növekedését, hiszen ha a bevételek megemelkednek, csökken ugyancsak a hiány mértéke. Az országokra nemzetközi nyomás is nehezedik az adósság szintjük miatt, a hitelminősítők általi besorolások nagyban meghatározzák egy nemzet megítélését és erősen befolyásolják a költségvetésük finanszírozását. A befektetői bizalom természetesen nem csak negatív irányú lehet, hiszen ha a gazdaság élénken és jól teljesít, a hitelminősítők pozitív besorolásaikkal bizalmat keltenek a külföldi befektetőkben. A bizalom kulcsfontosságú a befektetések esetén melyek, ha nagyobb számban áramlanak az országban a költségvetési mérleget pozitív irány- 38 ba billentik. A hitelminősítők (Moody's, S&P, Fitch Ratings) besorolásai közvetlenül hatnak a finanszírozási költségekre és a befektetői döntésekre. A pozitív besorolás nemcsak a tőkebeáramlást segíti, hanem bizalmi erősítő mechanizmusként is működik. A gazdaságpolitikai kiszámíthatóság, a jogbiztonság és a stabil költségvetési irányvonal mind hozzájárulnak a

befektetői bizalom növekedéséhez, ami közvetve mérsékli az államadósság terheit is. A dolgozat eredményei alapján nem hagyható figyelmen kívül a társadalmi következmények dimenziója sem. A megszorító politikák és az eladósodottság miatti fiskális szigor társadalmi feszültségeket kelthet, gyengítheti a közbizalmat és politikai instabilitást okozhat. A fenntartható adósságkezelés tehát nemcsak gazdasági, hanem társadalompolitikai kérdés is. Az állampolgárok jóléte, a közszolgáltatások minősége és a bizalom az intézmények iránt mind befolyásolja a gazdasági stabilitást. A dolgozat eredményei alapján a jövőben több irányba folytatható kutatás az államadósság szerkezetének részletesebb feltárására, melyben különösen fontos a külföldi és belföldi finanszírozás aránya. Hazánkban is megfigyelhető a kormányok által a belső finanszírozásra történő törekvés. Egyre kedvezőbb állampapírok kerülnek piacra, amikkel a lakosság is megtakaríthat és az állam is bevételhez jut. Másrészt fontos terület az adósságkezelési stratégiák vizsgálata főként a válságkezelési időszakokban. Összességében megállapítható, hogy a költségvetési deficit és az államadósság kezelése komplex és hosszú távú gazdaságpolitikai kihívás, amely egyensúlyt kíván a növekedésösztönzés és a fiskális fegyelem között. A fenntartható államadósság nem kizárólag a hiány korlátozását jelenti, hanem egy olyan kiegyensúlyozott fiskális politika kialakítását, amely támogatja a gazdasági növekedést, mérsékli a kockázatokat és biztosítja az államháztartás stabilitását. A jövő fiskális politikájának sikere három nagyobb tényezőtől múlik: a növekedési potenciál erősítésén az államadósság stabilizálásán és a társadalmi bizalom megerősítésén. Csak a három tényező egyszerre történő megvalósulása tudja biztosítani hosszú távon a költségvetés fenntarthatóságát, és vele együtt a gazdasági jólét tartós megőrzését.